

Република Србија
Врховни касациони суд
Рев2 1352/2015
28.10.2015. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд у већу састављеном од судија: Весне Поповић, председника већа, Лидије Ђукић и Божидара Вујичића, чланова већа, у правној ствари тужиоца Њ.К. из Б., чији су пуномоћници адвокати из Адвокатске канцеларије И. из Б., против туженог Туристичког предузећа М.т. АД из Б., чији је пуномоћник у поступку по ревизији, Р.Б., адвокат из Б., ради поништаја решења, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 5441/10 од 11.11.2011. године, у седници одржаној 28.10.2015. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 5441/10 од 11.11.2011. године.

Образложење

Пресудом Првог општинског суда у Београду П1 668/08 од 16.11.2009. године, ставом првим изреке одбијен је тужбени захтев којим је тужилац тражио да се поништи решење туженог од 11.08.2004. године, према коме му је престао радни однос код туженог закључно са 08.07.2004. године, те да се обавезе тужени да га врати на рад и распореди на послове који одговарају његовој стручној спреми, знању и способностима. Ставом другим изреке обавезан је тужилац да туженом накнади трошкове парничног поступка од 100.000,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 5441/10 од 11.11.2011. године, ставом првим изреке преиначена је првостепена пресуда у ставу првом изреке, па је усвојен тужбени захтев и поништено решење туженог од 11.08.2004. године, према коме је тужиоцу престао радни однос код туженог закључно са 08.07.2004. године, а тужени обавезан да га врати на рад и распореди на послове који одговарају његовој стручној спреми, знању и способностима. Ставом другим изреке, преиначено је решење о трошковима поступка садржано у ставу другом изреке првостепене пресуде, па је обавезан тужени да тужиоцу накнади трошкове поступка од 101.000,00 динара.

Против правноснажне пресуде донесене у другом степену тужени је изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану одлуку применом члана 399. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 125/04 и 111/09), који се примењује на основу члана 506. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11), па је нашао да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 361. став 2. тачка 9. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према чињеничном стању на коме је заснована побијана одлука, тужилац је засновао радни однос код туженог 01.04.1978. године, где је радио 8 месеци и 4 дана, одакле је преузет у Савез заједница пензионог и инвалидског осигурања Југославије. По јавном конкурсном туженог, тужилац је одлуком Радничког савета туженог од 27.03.1979. године, именован за инокосног пословодног органа туженог, за обављање послова и радних задатака са посебним овлашћењима и одговорностима, на мандатни период од четири године и то почев од 01.05.1979. до 01.05.1983. године. Судови су утврдили да је тужилац, почев од 01.05.1979. године до доношења побијаног решења - 11.08.2004. године, непрекидно обављао послове инокосног пословодног органа, односно генералног директора, по појединачним решењима надлежних органа туженог, којима је именован на мандатни период од по 4 године - одлука од 07.04.1983. године, 23.04.1991. и 06.07.1995. године, а решењем од 08.07.1999. године на период од 5 година, с тим што је ту функцију обављао и у временским интервалима када је постојао временски размак од дана истека мандата до доношења решења о поновном постављењу на место директора. Међутим, тужилац са туженим никада није закључио уговор о раду, а једини уговор који је закључен међу парничним странкама је уговор од 15.02.1996. године, којим је регулисана цена рада и зарада тужиоца и којим је предвиђено да ће се примењивати док се не закључи нови уговор. Решењем Управног одбора туженог од 08.07.1999. године, тужилац је постављен на место генералног директора, на мандатни период од 5 година, а побијаном одлуком туженог од 11.08.2004. године, утврђено је да тужиоцу престаје радни однос са 08.07.2004. године, због истека мандата на који је изабран.

Код овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је одбио тужбени захтев, као неоснован, налазећи да применом члана 149. став 1. Закона о радним односима („Службени гласник РС“ број 55/96), тужени није био у обавези да са туженим закључи уговор о раду, што није била обавеза ни по Статуту туженог из 1998. и 2004. године, па тужилац ступањем на функцију инокосног пословодног органа, а касније генералног директора, није засновао радни однос на неодређено време код туженог. С обзиром да је 08.07.1999. године тужилац биран на мандатни период од 5 година, првостепени суд даље налази да је тужени, применом члана 97. став 1. тачка 1. Закона о раду („Службени гласник РС“ број 70/01 и 73/01), којим је прописано да радни однос престаје истеком рока за који је заснован, основано утврдио да тужиоцу престаје радни однос, због истека периода на који је биран.

Врховни касациони суд налази да је другостепени суд, на основу истог чињеничног стања, правилном применом материјалног права преиначио првостепену одлуку, усвојио тужбени захтев и поништио побијано решење од 11.08.2004. године, а туженог обавезао да тужиоца врати на рад.

Наиме, тужилац је одлуком Радничког савета туженог, први пут именован на функцију инокосног пословодног органа почев од 01.05.1979. године, па меродавно право које одређује радно правни статус запосленог - тужиоца, односно да ли је радни однос заснован на одређено или неодређено време, представљају одредбе закона које су биле на снази у време тог првог именовања, како то правилно налази другостепени суд, с обзиром да је од тада па до престанка радног односа тужилац непрекидно био на функцији директора. Закон о удруженом раду ("Службени лист СФРЈ број 53/76, који је био на снази у том периоду), одредбом члана 174. став 1. прописивао је да се радни однос заснива на неодређено време, а према ставу 2. истог члана, радни однос на одређено време заснива се изузетно и то у случајевима предвиђеним законом. Одредбом члана 171. став 1. истог закона, прописано је да раднику који обавља послове и радне задатке са посебним овлашћењима и одговорностима, који по протеклу времена на које је изабран, не буде по конкурсу поново изабран, не престаје радни однос и има право да настави да ради на другим пословима који одговарају његовој стручној спреми и радној способности стеченој радом у истој или другој организацији. Ставом 3. члана 171. прописано је да одредба става 1. овог члана важи и за инокосног пословодног органа који не буде поново изабран, односно коме престане функција пре истека мандата.

Поред наведеног, одредбама Статута туженог од 24.05.2004. године, који је био на снази у време доношења побијаног решења, одређено је да се генерални директор Друштва поставља на 5 година и може бити поново постављен (члан 77. Статута), а истеклом времена на које је именован престаје му функција, осим ако буде поново – узастопно биран на исту функцију (члан 83). Одредба члана 84. Статута, регулише разрешење директора пре истека времена на које је именован, а ставом 5. овог члана је одређено да се одлуком о разрешењу утврђује да ли разрешеном генералном директору престаје и радни однос.

Имајући у виду изнето, Врховни касациони суд налази да другостепени суд правилно закључује да је тужилац, са првим именовањем на место, тада, инокосног пословодног органа, засновао радни однос на неодређено време, применом члана 174. став 1. Закона о удруженом раду. Како је од првог именовања (01.05.1979. године) до последњег (08.07.1999. године) непрекидно обављао функцију директора, у таквој ситуацији, истеклом последњег мандата од 5 година (08.07.2004. године), није му могао престати и радни однос, већ је тужени био у обавези да га распореди на друго радно место, које одговара његовој стручној спреми, знању и способностима. Овакав закључак произилази из цитираних одредаба члана 174. став 1. у вези са чланом 171. став 1. и 3. Закона о удруженом раду, као и из Статута туженог, који је био на снази у време доношења решења о престанку радног односа, који чланом 83. став 2. предвиђа да истеклом мандата генералном директору престаје функција, а чланом 84. на коју се тужени позива, која регулише разрешење директора пре истека мандата, у ставу 5. предвиђа да се одлуком о разрешењу утврђује да ли разрешеном генералном директору престаје и радни однос. На основу ових одредаба општег акта туженог, произилази закључак да престанак функције директора истеклом мандата (или разрешењем) не води обавезно престанку радног односа. Наиме, запосленом који је обављао послове директора може престати радни однос истеклом мандата само ако је закључен уговор о раду на одређено време којим је утврђено да наступање те чињенице значи престанак радног односа, јер је то ситуација када је постојање

радног односа везано за трајање мандата, па истек мандата има значај истека рока на који је заснован радни однос.

Из наведеног произилази да је тужилац одлуком Радничког савета туженог од 27.03.1979. године, о избору на функцију инокосног пословодног органа почев од 01.05.1979. године, засновао радни однос код туженог на неодређено време, па му 08.07.2004. године – када му је истекао последњи мандат од 5 година, на који је изабран одлуком Управног одбора туженог од 08.07.1999. године, није могао престати радни однос – због истека рока на који је изабран. Изостанак правног основа за престанак радног односа тужиоцу, како у закону, тако и у одредбама општег акта туженог, побијану одлуку туженог чини незаконитом, па је као таква правилно поништена правноснажном пресудом донесеном у другом степену, а тужени обавезан да тужиоца врати на рад, што представља нужну правну последицу незаконитог престанка радног односа у смислу члана 108. став 1. Закона о раду, који је био на снази у време доношења побијаног решења.

На основу изнетог, применом члана 405. став 1. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа – судија
Весна Поповић,с.р.**